

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 434. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm23481/facsimile.pdf (tilgået 02. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Daasland, saa viser den netop bedste hvad Romerne ansæede, og de tre Aarhundreder vi historisk kende Noget til, vække unægtelig den bedste Formodning om de Bøers gaende.

Ligesom vi derfor poetisk kaldte Romerne „den Kælskafte Tyræn“, saaledes maas vi historisk kalde Rom „den mageløse Møves Stat“, der vel begyndte smaat, men med en Væne-Drift til det Høieste, der i denne Mening kan opnaas, og med et mageløst Kulæg til at gjøre mest mulig, hvad alle Meddelelser i Forhold kun har sufter paa, hvorhos vi dog ei heller maas glemme, hvad Romerne selv betienste, at „Vækkene“ særdeles begunstige dem, saa kværen fattedes der i mange Aarhundreder et Hadst, hvorefter Væne troge kunde forsamle sig, ei heller drøft det fiere Vaand, der naturlig forkindet Romer, for det Konstige, som unægtelig er „Krigs-Tugt“, i Romers Ænde-Vælde havde vundet en forbausende Sygte, saa „Værens-Dronningene“ kunde smkke ad alle Nøges-Krige, som en stor „Olympisk Leg“ hvori Man delte til Kronen, som en Krands. Hun talde sin kæreste Dabbling. Naar vi derfor kun ikke vil gjøre noget Andet af Romers-Liv et end det virkelig var, da er Romers Historie saa klar og begribelig, som ingen Anden, og naar vi i Romerne ikke søge Monstret paa et menneskelig ædelt, frit og oplyst Folk, men paa en stærk, stolt og foruafsig Møves-Vand, da kan deres Historie blive os ligesaa nyttig, som den er lærerig. At det hidtil har været anderledes, er vist nok sørgeligt, men naar vi betænke, at kun i to Aarhundreder tiltrak Grækenland sig endel Dymærksomhed, der efterhaanden maatte forsvinde, medens Rom i fulde Syv fængste hele Verdens Dymærksomhed, og at i det følgende Aar-Tusinde, medens Sparta og Athenen, med Grækenes Sprog og boglige Mindes-Mærker, sank selvstændige i Graven, fævede Rom sig som en Phønix af sin

Alle og beherskede Sjælene i Himlens Rige, som fordem
 Jorden i sit Eget; naar vi betænke alle disse, da er det intet Un-
 der, at vi i de sidste tre Aarhundreder have skænket dette
 Landets Helsede langt meer Dyrbarhed, end det
 fortjente, og, for at kunne sige „Classisk Latin,“ be-
 skrevet det som et Himmerig. Snarere er det et Under, at
 vi kan holde os, uden at blive Barbarer, da de Romerske Lan-
 der unagtelig hidtil var de eneste Vaand, der videnskabe-
 lig knyttede os til Oldtidens dannede (Classiske) Verden;
 men da Forfæret har sørget for, at Christendoms-
 men kan levende forbinde os med Chræerne, og Ny-Græ-
 kerne med deres Fædre, saa kan vi aabenbar ogsaa blive
 Romerske Fiender, uden brydes at blive store Barbarer
 end Chræerne og Grækerne var, og da Romersk
 Lands-Dannelse kun var en død Efter-Ligning, i Old-
 tiden af Grækerne og i Middelalderen af Chræer-
 nens, maatte Døden aabenbar være meget bedre end Livet,
 naar vi skulde tabe ved Bønnen. Afrykede vi derfor ikke de
 Romerske Væbne, maatte det ene tilfældes Døden ved den
 „Romerske Tugt,“ der ved saa godt paa Slagten, at
 det søles endnu, men vi Nord-Boer, hvis Brænders Hef-
 lebarder ved ogsaa godt paa den gamle Tyrant, og hvis Fæ-
 dede ei har sølt til den Romerske Tugt, som Kejs-Karlenz, men
 kun til den, de Latinske Skole-Mestere øvrde, vi
 tør nok giøre os saa dristige at lee ad Romes Skogge,
 hvis latterlige Herredomme i Landets Rige dog vil ikke
 meer end den virkelige Tettes, det Brygtelige, kan giøre Regning
 paa Evighed. Retten dertil kan heller Ingen aftrætte os, thi
 „Krigs-Historien“ har ligesom „Krigs-Fælder“ kun „Eprobstige-
 Ret“ til hvad den kan aftrætte os, og ligesaa lidt som vi
 kan være forpligtede til at følge Romulus paa alle hans
 smaa Høver-Tog, eller Numma paa alle hans Snig-Weie,

ligeaalet kan de store Tog og de berømte Hærfør, vi nødes til at ærbø, kræve mere Opmærksomhed, end den vi, for vor egen Skyld, maaske tænke den universal-historiske Kiøbe, der, som Menneske-Handens Væbte, gaar igjennem Rom's Historie.

Den saa berømte „Romerske Frihed“ kan vi, naar vi komme fra Grækenland, ligeaalet krunde, som den Romerske Poesi, Historie, Veltalenhed og Philosophi, thi Alt hvad der ikke er en Efterligning af Græsk, er kun til i de Læres Indtælling, medens Slaveriet overalt gæner os i Webe, hvor Romers-Handen skal holdes i Lid, mens Herdingen, som hele Verdens Tyranner, kører i Triumph, og er naturligvis selv den største Slave. Det Romerske Slaveri maaske vi derimod tænke af den Beundring, det, efter Sagens Natur, kan medtage, da det med hele sin Strængighed er i saa høj en Grad civilislig, at det virkelig forudsætter en vel ikke høj, men stærk og varig Begjæring for Tyranniet, som et Verdens-Herskerdomme, der ei kunde kiøbes med saa store Proffitter, være sig af de naturligste Høvelser for Menneskehed, Sandhed og Ret, eller af egen Frihed og Fornøielse, Være, Ly og Gode. Dette er den berømte Romerske Patriotisme og „Stræng Dyd“, hvorpaa især Cato, Politisker (Censur) er et opøiet Mønster, som vel i den bedste Verden vilde findes affælsigt, men blev i sin Tid dog med Rette beundret og afnæbet os en vis Agtelse, forenet med det Døds, at alle Slaver og Tyranner, smaa og store, hvorefter der immer findes en Stump i Verden, vilde dog, til fælles Bedste, holde dem selv saa meget i Tæmme. At nu imidlertid alle Folk i Rom, selv i Republikens gode Tid, var langt fra at være lige dydige, kan Man forstaa vide, og at Mængden der var den gemeueste og ureglerligste Pøbel, Man vel kan tænke sig, lærer Historien, saa det var egentlig kun Udele (Patricierne), der

